

Espoo Esbo	Kirjaamo Registratur
Saap. Anl.	23-08-2017
No Nr	4021/2017
	Klo. kl.

Valtuustoaloite vegaaniruokan tarjoamiseksi Espoon kouluissa

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan uskonnon, vakaumuksen tai mielipiteen perusteella. Myös lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä (6§.) Lisäksi jokaisella on oikeus omantunnon vapauteen ja oikeus ilmaista vakaumuksensa (11§). Perusopetuslain mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen (2§).

Espoo ei noudata lakia näiden perusoikeuksien kohdalla niin kauan kuin se kieltäytyy tarjoamassa vegaaniruokaa (1) kouluissa. Vegaanielämäntapa on voimakas vakaumus, eikä siihen lähdetä kevein perustein. Kaikilla vegaanilapsilla on oikeus perheensä vakaumuksen mukaiseen ruokaan koulupäivän aikana. On myös tärkeää, että vegaaniperheet saavat tasavertaista kohtelua riippumatta asuinpaikastaan. Esimerkiksi Kouvola, Ylöjärvi, Helsinki, Sipoo ja Tampere tarjoavat vegaanilapsille ja -nuorille heidän vakaumuksensa mukaista ruokaa.

Espoon nuorisovaltuusto teki vuonna 2015 kannanoton vegaaniruokan tarjoamiseksi kouluissa. Tällä hetkellä kouluissa tarjottava kasvisruoka on lakto-ovo-vegetarista eli sisältää maitotuotteita ja kananmunaa. Espoon linjaus on ollut, ettei ilman lääkärintodistusta oppilaille tarjota vegaanista ruokaa. Koulun terveydenhoitajat eivät linjauksen mukaan kirjoita kyseisiä todistuksia, joten vegaaniruokaa haluavien oppilaiden tulisi hakea se terveyskeskuksesta.

Usein vegaaniruokavalion valitseminen ei kuitenkaan perustu terveyssyihin vaan se on eettinen valinta. Osa lapsista on syntynyt vegaaniruokaa syövään perheeseen ja ovat siis syntymästään lähtien olleet vegaaneja. Osa taas on tehnyt valinnan vegaaniksi ryhtymisestä itse.

Sekä Eviran (2) että THL:n (3) mukaan huolellisesti koottu vegaaniruokavalio sopii kaikille ihmisille, myös raskaana oleville, imettäville, lapsille ja nuorille. Epäterve ja perheitä huolettava tilanne on puolestaan ollut se, jos lapsi joutuu koulussa pärjäämään näkkileivällä ja porkkanaraasteella ruokavalionsa soveltumattoman tarjonnan vuoksi. Joissain tapauksissa koulu on antanut vegaanioppilaille luvan tuoda mukanaan omaa ruokaa, mutta käytännöt vaihtelevat ja ruoan lämmittäminen ja yhdessä syöminen hankaloituu.

Valtuuston 22.8.2016 hyväksymässä ilmasto-ohjelmassa yhtenä toimenpiteenä oli vähentää ruoasta syntyviä ilmastovaikutuksia. Ohjelman yhtenä tavoitteena on, että kasviskomponenttien osuus kaupungin aterioissa nousee. Useiden tutkimusten mukaan vegaaniruokavalio on ekologisempi valinta kuin sekaruoka tai lakto-ovovegetaarinen ruokavalio. Yhden lihakilon tuottaminen vaatii kymmenen kiloa kasvirehua, kun ruoka kierrätetään eläinten kautta (4). Suomeen tuotavasta soijasta noin 85 % käytetään eläinten rehuksi. (5) YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) julkaiseman selvityksen mukaan maatalouseläinten kasvatusta on maailmanlaajuisesti liikennettäväkin pahempi kasvihuonekaasupäästöjen lähde. Metaani on yksi voimakkaimmista kasvihuonekaasuista. Karjan osuus ihmisten toimintaan liittyvistä metaanipäästöistä on noin 37 prosenttia. (6)

Valtuustoaloitteena esitämme vegaaniruokan tarjoamista Espoon kouluissa ns. Helsingin mallin mukaisesti:

- Kasvisruokien reseptit käydään läpi siten, että useat kasvisruokavaihtoehdot ovat vegaaneille soveltuvia, vaikka kasvisruokavalion suunnittelun periaate onkin edelleen lakto-ovovegetaarinen.
- Vegaaneille tarjotaan pääruoka lisäkkeineen ja silloin kun kasvisruoka ei ole vegaanista, tarjotaan aiemmin ruokalistalla ollutta, jäädytettyä ja uudelleen lämmitettyä vegaanista pääruokaa.
- Ruokajuomana vesi.
- Vegaaniruokavalioon siirtymiseen riittää tavallinen erityisruokavalioilmoitus.

Espoo Esbo	Kirjaamo Registratur
Saap. Anl.	23-08-2017
No Nr	klo. kl.

Lähteet ja viitteet:

1. Vegaaniruokavalio koostuu ainoastaan kasvikunnan tuotteista.
2. Eviran lausunto vegaaniruokavalion soveltuvuudesta myös lapsille: <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemussuositukset/vegaanit/>
3. THL:n julkaisu: Syödään yhdessä -ruokasuositukset lapsiperheille, s. 99
Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy, Tampere 2016
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129744/KIDE26_FINAL_WEB.pdf?sequence=1&ref=qc
4. Reijnders, L. and Soret, S. 2003. Quantification of the environmental impact of different dietary protein choices. American Journal of Clinical Nutrition, Vol. 78, No. 3, 664S-668S.
<http://www.ajcn.org/cgi/content/full/78/3/664S>
5. WWF:n selvitys: Soijan vastuullisuus on Suomessa vielä heikkoa. 26.3.2013. <http://wwf.fi/wwf-suomi/viestinta/uutiset-ja-tiedotteet/WWF-n-selvitys--Soijan-vastuullisuus-on-Suomessa-viela-heikkoa-1738.a>
6. FAO (2006): Livetock's long shadow – environmental issues and options.
<ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/010/a0701e/a0701e.pdf>

Henna Partanen
Risto Nevanlinna
Johanna Karimäki
Tiina Elo
Johanna Värmälä
Kari Uotila
Inka Hopsu
Jaana Jalonen
Kristiina Mustakallio

Saara Hyrkkö
Ekim Özdemir
Aulikki Pentikäinen
Liisa Kivekäs
Jaana Wessman
Maria Guzenina
Päivi Salli
Anna Rukko
Ulla Palomäki

Mika Kauste
Pinja Nieminen
Habiba Ali
Nina Ahlfors
Leena Luhtanen
Sirpa Hertell
Henrik Vuornos
Kaisa Alaviiri
Henna Kajava